

İÇ DENETİM NEDİR

Strateji
Geliştirme
Başkanlığı

İÇ DENETİM

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunda İç denetim, “*kamu idaresinin çalışmalarına değer katmak ve geliştirmek için kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendirmek ve rehberlik yapmak amacıyla yapılan bağımsız, nesnel güvence sağlama ve danışmanlık faaliyetleridir.*” olarak tanımlanmıştır.

İç denetim faaliyetleri, idarelerin yönetim ve kontrol yapısı ile malî işlemlerinin, risk yönetimi, yönetim ve kontrol süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek yönünde sistematik, sürekli ve disiplinli bir yaklaşımla, genel kabul görmüş uluslararası standartlara uygun olarak gerçekleştirilir.

İç Denetim Faaliyeti;

- ✓ Hataları küçükken, büyük problem haline gelmeden önlemeye yardımcı olur, hatalara ve risklere karşı önlem alınmasını sağlar.
- ✓ Bilinçsizce yapılan bir hatanın veya bir yolsuzluğun Kuruma vereceği zararı engeller.
- ✓ Kurum faaliyetlerinin daha etkin ve verimli olmasını sağlar.
- ✓ Tüm işlemlere ilişkin fiili durum ile kaydi durumun mutabakatı sağlanıp yönetime doğru bilgileri içeren

raporların sunulmasına katkıda bulunur.

- ✓ Kurumun faaliyetleri ile ilgili yapmış oldukları tüm uygulamaların ilgili kanunlara uygun yapılmasını sağlar.
- ✓ Kurum hedeflerine uygun yapılanmaya destek olur.

İç Denetim;

- ❖ İşlemlerin mevzuata uygunluğunu aramaktan, idareyi geliştirme amacına,
- ❖ Hata arayıcılıktan, iyi uygulama örneklerini ortaya koymaya ve yaygınlaştırmaya,
- ❖ Uygunluk denetiminden, tüm denetim türlerini kapsayıcılığa,
- ❖ Geçmiş odaklıdan, gelecek odaklıya,
- ❖ Birey ve işlem odaklıdan, sistem ve süreçlere,
- ❖ Rutinden, risk bazlı denetime geçilmesine imkân vererek, geleneksel uygulamalardan önemli ölçüde ayrılmaktadır.

İÇ DENETİMİN AMACI NEDİR?

- Faaliyetlere güvence vermeyi,
- Objektif şekilde bilgi sağlamayı,
- Faaliyetlerin iyileştirilmesi ve sürekli geliştirilmesi yönündeki önerileri ile danışmanlık yapmayı amaçlamaktadır.

İÇ DENETİM TÜRLERİ NELERDİR?

Uygunluk Denetimi: İdarelerin faaliyet ve işlemlerinin ilgili kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer mevzuata uygunluğunun denetimidir.

Sistem Denetimi: Denetlenen birimin faaliyetlerinin ve iç kontrol sisteminin; organizasyon yapısına katkı sağlayıcı bir yaklaşımla analiz edilmesi, eksikliklerinin tespit edilmesi, kalite ve uygunluğunun araştırılması, kaynakların ve uygulanan yöntemlerin yeterliliğinin ölçülmesi suretiyle değerlendirilmesidir.

Performans Denetimi: Yönetimin bütün kademelerinde gerçekleştirilen faaliyet ve işlemlerin planlanması, uygulanması ve kontrolü aşamalarındaki etkililiğin, ekonomikliğin ve verimliliğin değerlendirilmesidir.

Mali Denetim: Gelir, gider, varlık ve yükümlülüklere ilişkin hesap ve işlemlerin doğruluğunun; mali sistem ve tabloların güvenilirliğinin değerlendirilmesidir.

Bilgi Teknolojisi Denetimi: Denetlenen birimin elektronik bilgi sistemlerinin sürekliliğinin ve güvenilirliğinin değerlendirilmesidir

İÇ KONTROL VE İÇ DENETİM İLİŞKİSİ

İç kontrol; farklı sorumluluklar taşımakla birlikte tüm kurum personelinin içinde yer aldığı, sadece belli bir zamana ilişkin bir politika ya da uygulama değil kurumun her seviyesinde süreklilik gösteren bir yapı, süreç ve sistemdir. Kontrollerin işlemlerin yapıldığı süreçte ve aynı anda gerçekleştirilmesi, büyük önem taşımaktadır. Ancak bu şekilde, etkin ve kendi kendine işleyen bir iç kontrol sisteminden bahsetmek mümkün olacaktır. İç kontrol, makul ölçüde güvenilirlik sağlar. Bu özellikleri ile iç kontrol, kurum yönetiminin sorumluluğundadır.

Etkinliğinin ve yerindeliğinin değerlendirilmesi için iç denetim faaliyetine

ihtiyaç gösterir. Bu nedenle iç kontrol ve iç denetim birbirinden farklı, ancak birbirini tamamlayan iki kavram olarak değerlendirilmelidir. Hata, hile ve suiistimallerin, gelir ve varlık kayıplarının önlenmesinde iç kontrol sistemi ve iç denetim faaliyetinin etkinliği önemli rol oynamaktadır.*

İÇ DENETÇİ KİMDİR?

5018 sayılı Kanunda Kamu idarelerinde iç denetimin iç denetçiler tarafından yürütüleceği

öngörülmüştür. Kamu idarelerinde iç denetçi olarak atanabilmek için İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından verilen ‘Kamu İç Denetçi

Sertifikası’na sahip olmak zorunludur.

İç denetçi; kurumun amaçlarını gerçekleştirmesi, kaynaklarını etkili, ekonomik ve verimli kullanması yönünde profesyonel bir yaklaşımla, yönetime

danışmanlık ve güvence hizmetleri sağlayan sertifikalı bir meslek elemanıdır.

Görevinde bağımsız olan iç denetçiler, bu görevlerini yerine getirirken İç Denetim Koordinasyon Kurulu (İDKK) tarafından uluslararası kabul görmüş denetim standartları çerçevesinde belirlenen “Kamu İç Denetim Standartları”na ve Kamu İç Denetçileri Meslek Ahlak Kurallarına uyarlar.

DENETÇİNİN GÖREVLERİ NEDİR?

5018 sayılı Kanunda iç denetçilerin görevleri aşağıdaki gibi sayılmıştır;

- a) Nesnel risk analizlerine dayanarak birimlerinin yönetim ve kontrol yapılarını değerlendirmek,
- b) Kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması bakımından incelemeler yapmak ve önerilerde bulunmak,
- c) Harcama sonrasında yasal uygunluk denetimi yapmak,
- d) Birimlerin harcamalarının, malî işlemlere ilişkin karar ve tasarruflarının, amaç ve politikalara, kalkınma planına, programlara, stratejik planlara ve performans

programlarına uygunluğunu denetlemek ve değerlendirmek,

e) Malî yönetim ve kontrol süreçlerinin sistem denetimini yapmak ve bu konularda önerilerde bulunmak,

f) Denetim sonuçları çerçevesinde iyileştirmelere yönelik önerilerde bulunmak.

g) Denetim sırasında veya denetim sonuçlarına göre soruşturma açılmasını gerektirecek bir duruma rastlandığında, üst yöneticiye bildirmektir.

İÇ DENETÇİNİN YETKİLERİ NELERDİR?

İç denetçi, görevlerinin yerine getirilmesiyle ilgili olarak aşağıdaki yetkilere sahiptir:

- Denetim konusuyla ilgili elektronik ortamdakiler dahil her türlü bilgi, belge ve dokümanlar ile nakit, kıymetli evrak ve diğer varlıkların ibrazını ve gösterilmesini talep etmek,
- Denetlenen birim çalışanlarından, iç denetim faaliyetlerinin gereği olarak yardım almak, yazılı ve sözlü bilgi istemek,

- Denetim faaliyetinin gerektirdiđi araç, gereç ve diğer imkanlardan yararlanmak,
- Denetimi engelleyici tutum, davranış ve hareketleri üst yöneticinin bilgisine intikal ettirmektedir.

İÇ DENETİM SÜRECİ

İç denetim, aşağıda gösterilen süreçlere uygun olarak yürütölür.

1) Planlama

İç denetimde planlama süreci; denetim evreninin tanımlanması, denetim alanlarının belirlenmesi, risk kriterlerinin tanımlanması ve risklerin derecelendirilmesi, denetim alanlarının öncelik sırasına konulması, denetim kaynaklarının tahsis edilmesi, iç denetim planı ve programının hazırlanması ve onaylanması aşamalarından oluşur.

2) Denetimin Yürütölmesi

Denetim faaliyeti ön çalışmayla başlar, denetim amaçlarının belirlenmesi, bilgi toplama/ön araştırma ve açılış toplantısı safhalarından oluşur.

3) Raporlama

Denetimin tamamlanması aşamasında yönetim ve görevlilerin katılımıyla bir kapanış toplantısı düzenlenir. Denetim sonucunda elde edilen bulgular ile yönetim ve görevlilerin görüş ve önerileri de dikkate alınarak denetim sonuçları raporlanır. Denetim sonuçlarının raporlaması Kamu İç Denetim Rehberinde belirtilen raporlama standartlarına göre yapılır. İç denetçiler, uygunluk, performans, mali, sistem veya bilgi teknolojileri denetimleri sonucunda denetim raporu, danışmanlık faaliyetleri için danışmanlık raporu, inceleme ve araştırmalar ile usulsüzlük ve yolsuzluk tespitine dair çalışmalar sonucunda ise inceleme raporu düzenlerler.

4) İzleme ve Değerlendirme

İç denetim faaliyeti sonucunda, iç denetçiler tarafından önerilen düzeltici işlemler ve tavsiyeler, bildirilen veya eylem planında öngörülen süreler içerisinde denetlenen birimce yerine getirilir.

Denetlenen birimce belirtilen önlemlerin alınıp alınmadığı Üst Yönetici tarafından izlenir. Üst Yönetici bu görevini İç Denetim Birimi aracılığıyla da yerine getirebilir. Denetlenen birimlerce, raporlar üzerine yapılan işlemler veya işlem yapılmama gerekçeleri, Üst Yöneticiye veya yetkilendirme halinde İç Denetim Birimine gönderilir. İç denetimin değerlendirmesi ve denetimin nihai sonuçları Üst Yöneticiye raporlanır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Strateji Geliştirme Başkanlığı
Şubat 2021